

OBJEKTĪVĀS IZMEKLĒŠANAS PRINCIPS ADMINISTRATĪVAJĀ PROCESĀ

PRINCIPLE OF OBJECTIVE INVESTIGATION IN ADMINISTRATIVE PROCESS

Natalja Filatova

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, natalja.m@inbox.lv, Rēzekne, Latvija

Zinātniskais vadītājs: **Staņislavs Linkevičs** Mg.soc.sc. docents

Abstract. *In the legal system of Latvia, it is now established that the principle of objective investigation is to be regarded as an effective guarantee of the protection of the individual's rights. This institute of law is based on the belief that in the process the court must play an active role in the process of achieving objective truth and result in an equitable outcome.*

However, the obvious, both in the regulatory framework of the administrative process and in the case-law, is the manifestation of the principle of the adversarial principle. Although in the regulatory environment and in the legal literature, is often recognized that there is no adversarial principle in the administrative process, such an assumption seems questionable.

Keywords: *administrative process, the burden of proof, the court, the principle of objective investigation.*

Ievads

Viena no galvenajām valsts pārvaldes lēmumu kvalitāti ietekmējošām kontroles institūcijām ir administratīvā tiesa. Ja valsts pārvaldes lēmuma vai rīcības apstrīdēšana nedod vēlamo rezultātu, privātpersonai daudzos gadījumos ir iespējams panākt, ka šo lēmumu vai rīcību pārbauda administratīvā tiesa (*Briede, Danovskis, Kovaļevska, 2016., 260.lpp.*).

Latvijas tiesību sistēmā šobrīd ir nostiprinājies uzskats, ka objektīvās izmeklēšanas princips ir uzskatāms par efektīvu privātpersonas tiesību aizsardzības garantiju (*LR Satversmes tiesas lēmums Par tiesvedības izbeigšanu 2010., Nr.2010-11-01*). Šī tiesību institūta darbības pamatā ir uzskats, ka procesā tiesai ir jābūt aktīvai lomai, lai procesa gaitā nonāktu pie objektīvās patiesības un rezultatīvi pie taisnīga lietas iznākuma (*Bērtaitis, 2015.*). Savukārt nepieciešamība objektīvās izmeklēšanas principa īstenošanai tiek pamatota ar prezumpciju par pušu faktisko procesuālo nevienlīdzību, kuru ir iespējams harmonizēt jeb līdzsvarot caur objektīvās izmeklēšanas principa īstenošanu attiecīgajā procesā (*Personu apvienība SIA „SAFEGE Baltija” un Sabiedriskās politikas centrs „PROVIDUS”, 2013.*).

Lai arī Administratīvā procesa likumā ir nostiprināts objektīvās izmeklēšanas princips, praksē ir pierādījies, ka mazaizsargātās iedzīvotāju grupas bieži vaicā pēc palīdzības administratīvajā procesā (*Tiesībsarga birojs, 2016.*).

Darba autore uzskata, ka tomēr jāatzīst acīmredzams, gan administratīvā procesa normatīvajā regulējumā, gan tiesu praksē ir redzamas sacīkstes principa izpausmes. Lai gan normatīvajā regulējumā, gan juridiskajā literatūrā bieži vien tiek atzīts, ka administratīvajā procesā nepastāv sacīkstes princips, šāds pieņēmums šķiet apstrīdams.

Līdz ar to darba autore izvirza raksta mērķi – izpētīt objektīvās izmeklēšanas principa īstenošanu administratīvajā procesā.

Lai sasniegtu izvirzīto darba mērķi, darba autore uzstāda šādus uzdevumus: 1) analizēt objektīvās izmeklēšanas principa jēdzienu un mērķi; 2) analizēt, kā izpaužas objektīvās izmeklēšanas princips; 3) analizēt objektīvās izmeklēšanas principa un sacīkstes principa mijiedarbību administratīvajā procesā.

Pētījuma periods: 2007. – 2017.gadi.

Darbā ir izmantotas šādas zinātniskās pētniecības metodes: analītiskā metode – dažādu avotu analīzei, atziņu vērtēšanai; sistēmiskā metode – tiesību normu savstarpēju kopsakaru meklēšanai; induktīvā metode – slēdzienu taisīšanai izpētes rezultātā; deduktīvā metode – teorijas analīzei un pārbaudei.

Objektīvās izmeklēšanas principa jēdziens un mērķis

Kā atzīts vācu administratīvā procesa doktrīnā, izmeklēšanas principam ir jādominē visos tajos procesos, kur pastāv publiska interese par pareiza un taisnīga sprieduma pieņemšanu lietā (*Günther, 2018*). Lēmumam nozīmīgu faktu norādīšana nevar tikt atstāta vienīgi lietas dalībnieku ziņā, bet gan tam ir jābūt tiesas uzdevumam. Tas ir tiesas pienākums – noskaidrot patiesos lietas apstākļus, jo tikai tādā veidā ir iespējams pieņemt pareizu un taisnīgu spriedumu lietā. Atbilstoši tam objektīvās izmeklēšanas princips ir neatņemama administratīvā procesa sastāvdaļa, tas ir efektīvas privātpersonu tiesību aizsardzības garantija. Objektīvās izmeklēšanas princips ir viens no administratīvā procesa pamatprincipiem, kas tiesai jāievēro un jāpiemēro, izskatot jebkuru administratīvo lietu (*Vaivods, 2008., 260.lpp.*).

Saskaņā ar objektīvās izmeklēšanas principu tiesai jānoskaidro objektīvā patiesība lietā un tā pati var iesaistīties pierādījumu meklēšanā un atrašanā. Tas nozīmē, ka “indivīdam vairs nav jāsaucēns ar valsti”.

Privātpersona, vērsoties administratīvajā tiesā, norāda uz iespējamu izpildvaras darbības prettiesiskumu. Tomēr, iesniedzot pieteikumu, viņa vērsas pret faktiski nevienlīdzīgu „pretinieku” – publisko tiesību subjektu. Lai gan Latvijas Republikas Satversmes 92.pants paredz tiesības uz taisnīgu tiesu, kas savukārt sevī ietver pušu vienlīdzību, administratīvajā procesā procesa dalībnieki savā starpā nav un nevar būt faktiski vienlīdzīgi (*Latvijas Republikas Satversme, 1922.*).

Var secināt, ka, lai īstenotu kontroli par izpildvaras darbībām, novērstu pušu faktisko nevienlīdzību, uzzinātu objektīvo patiesību, ka arī aizsargātu privātpersonu no iestādes izdarītās prettiesiskās rīcības, tiesai administratīvajā procesā ir jāieņem aktīva loma. Galu galā, lai valstī nodrošinātu objektīvo tiesiskumu publiskajā sfērā, administratīvajā procesā ir nepieciešams objektīvās izmeklēšanas princips.

Turklāt caur objektīvās izmeklēšanas principu administratīvais process ir padarīts pēc iespējas vienkāršāks, pieejamāks un saprotamāks katrai privātpersonai, lai privāto tiesību subjektam nebūtu sarežģīti apstrīdēt publiska tiesību subjekta rīcības tiesiskumu (*Markovs, 2006.*). Tiesas aktīva loma objektīvās izmeklēšanas principa ietvaros ļauj nonākt pie taisnīga rezultāta, nepadarot to atkarīgu tikai no procesa dalībnieku iespējām un iesniegtajiem pierādījumiem. Tomēr jāņem vērā, lai arī tiesai objektīvās izmeklēšanas principa ietvaros piešķirta aktīva loma, tas tomēr nenozīmē, ka tiesai procesā būtu jāklūst par lietas dalībnieku, kurš ir ieinteresēts lietas iznākumā. Objektīvās izmeklēšanas princips darbojas kopā ar procesa dalībnieku sadarbības principu (*Vaivods, 2008., 262.-263.lpp.*).

Objektīvās izmeklēšanas princips pamatojas pieņēmumā, ka abu pušu – valsts un pilsoņa – faktiskās iespējas nav vienlīdzīgas. Pastāv principiālā administratīvajā procesā iesaistīto pušu nevienlīdzība. Iestādes – publisko tiesību subjekta – izpildvaras iespējas ir daudz lielākas nekā privāto tiesību subjektam. Administratīvā procesa dalībnieki ir relatīvi “vājā” persona un relatīvi “stiprā” iestāde, kam ir pieejami apjomīgi personāla un materiālie resursi. Līdz ar to iestādei ir strukturāls pārsvars procesa virzībā (*Markovs, 2006.*).

Objektīvās izmeklēšanas principa izpausmes

Administratīvā procesa likuma 107.pantā noteikts: lai noskaidrotu patiesos apstākļus un panāktu lietas taisnīgu izskatīšanu, tiesa dod procesa dalībniekiem ieteikumus un norādījumus (*Administratīvā procesa likums, 2001.*). Norādījumu un ieteikumu sniegšanas nozīme ir tai apstākļi, lai dalībnieki atbilstoši savām interesēm procesu vestu adekvāti, virzoties uz minēto mērķi. Lietas patieso apstākļu noskaidrošana un tiesiska un taisnīga lietas atrisinājuma panākšana ir visu procesa dalībnieku interesēs (atšķirība no civilprocesa). Tādēļ procesa dalībnieku pienākums ir izpildīt tiesas norādījumus (protams, ne ieteikumus). (*Vaivods, 2008., 266.-274.lpp.*).

Objektīvās izmeklēšanas princips nenozīmē, ka pieteicējs var vērsties tiesā bez priekšstata par pārsūdzētā lēmuma prettiesiskuma iemesliem, norādot vien uz vispārēju uzskatu

par prettiesiskuma esību. Šāds pieņēmums ir maldīgs arī tad, ja daļai lietas materiālu noteikts ierobežots pieejamības statuss, jo pamatotas šaubas par lēmuma tiesiskumu var rasties tikai no tās informācijas, kas jau ir personas rīcībā. Objektīvas izmeklēšanas princips neaptver tiesas pienākumu pieteicēja vietā paplašināt prasījuma pamatu vai ārpus pieteicēja norādītajiem argumentiem pārbaudīt katru lēmuma faktu, minot, kas vēl pieteicējam pārsūdzētajā lēmumā varētu šķist nepareizs.

Tātad pieteikuma iesniegšanas brīdī pieteicējam ir pienākums identificēt strīdus būtību ar faktiem, kaut kādā mērā iezīmēt lietas faktisko sastāvu. Taču pieteicējam nav jāpārzina tiesības, tādēļ pieteicējs var arī pieteikuma iesniegšanas brīdī nezināt, kuri no faktiem, kurus tas ir darījis zināmus tiesai, būs tiesiski nozīmīgi, t.i., kuri ietilps lietas faktiskajā sastāvā. Tādēļ šeit atklājas vajadzība tiesai būt aktīvai un pašai noteikt lietas faktisko sastāvu jeb veikt ne tikai subsumcijas, bet arī faktiskā sastāva noteikšanas, faktu izmeklēšanas darbības.

Ieteikumu un norādījumu mērķis ir tiesiska un taisnīga lēmuma pieņemšanas sekmēšana, lai varētu noskaidrot visus lietā svarīgos apstākļus. Ar ieteikumu un norādījumu palīdzību tiesa novirza procesa dalībniekus pareizā virzienā, lai tie savas tiesības varētu aizstāvēt pēc iespējas kvalitatīvāk un lietderīgāk.

Administratīvā procesa likuma 107.panta ceturtajā daļā noteikts tiesas pienākums iegūt pierādījumus, ja tas nepieciešams lietas patieso apstākļu noskaidrošanai, kā arī taisnīgai un tiesiskai konkrētās lietas izskatīšanai. Savukārt minētā likuma 150.panta ceturta daļa paredz iespēju tiesai savākt pierādījumus pēc savas iniciatīvas, ja nepietiek ar tiem pierādījumiem, ko ir iesnieguši administratīvā procesa dalībnieki. Tāpat Administratīvā procesa likuma 103.panta otrajā daļā noteikts tiesas pienākums objektīvi noskaidrot lietas apstākļus. (*Administratīvā procesa likums, 2001.*). Šīs normas paredz tiesas pienākumu noskaidrot lietas patiesos apstākļus, neatkarīgi no tā, cik daudz pierādījumu iesniegušas puses. Arī Augstākā tiesa savos spriedumos ir norādījusi, ka tiesas pienākumu savākt pierādījumus jāaplūko kopā ar šo normu mērķi – noskaidrot patiesos lietas apstākļus, kā arī panākt, lai lieta tiktu izskatīta taisnīgi un tiesiski. Tādēļ arī tiesai ir pienākums nodrošināt, lai ar lietā esošajiem pierādījumiem pietiktu lietas patieso apstākļu noskaidrošanai un taisnīgai izskatīšanai (*Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedums, 2012., Nr.A42304206, SKA-156/2012*).

Administratīvās tiesas aktīvā loma faktu izmeklēšanā neatbrīvo lietas dalībniekus no piedalīšanās faktu savākšanā. Lietas dalībnieki nevar visu lietas faktu izmeklēšanu pilnībā atstāt tiesas ziņā un pasīvi novērot tiesas darbības.

Objektīvais izmeklēšanas princips sevī neietver tiesas pienākumu vienmēr meklēt papildu pierādījumus kāda procesa dalībnieka apgalvojuma pamatošanai. Pieteicēja paša interesēs ir iesniegt vai vismaz norādīt uz tādiem pierādījumiem, kas apstiprina viņa apgalvojuma patiesumu, īpaši situācijās, kad informācija un fakti atrodas pie pašas personas. Privātpersonai savas tiesības ir jāizmanto godprātīgi – pēc labas ticības. Arī administratīvajā procesā godprātības pienākums saista lietas dalībniekus – privātpersonai ir jāpieliek saprātīgas pūles pierādīšanas procesā (*Bērtaitis, 2015.*).

Objektīvās izmeklēšanas principa un sacīkstes principa mijiedarbība

Lai gan administratīvajā procesā darbojas objektīvās izmeklēšanas princips, kas paredz tiesas aktīvu lomu pierādījumu iegūšanā, tas nebūt nenozīmē, ka procesa dalībnieki var ieņemt pasīvu lomu un kā pieteicējam nav pienākumu pierādīšanas procesā. Ja par publiskā tiesību subjekta aktīvo lomu pierādīšanas procesā domstarpību tikpat kā nav, tad par pieteicēja līdzdarbības pienākumu viedokļi ir atšķirīgi. Neskatoties uz to, ka no vairākām Administratīvā procesa likuma normām izriet pieteicēja aktīvās līdzdarbības pienākums, administratīvās tiesas savos spriedumos vēl joprojām skaidro pieteicēja lomu pierādīšanas procesā (*Bērtaitis, 2015.*).

Augstākā tiesa ir atzinusi, ka objektīvās izmeklēšanas princips nav neierobežots un absolūts. Objektīvās izmeklēšanas princips jāskata kopsakarā ar pieteicēja pienākumu norādīt

pieteikuma pamatu, kā arī pierādījumus, kas ir viņa rīcībā un atbilstoši savām iespējām piedalīties pierādījumu iegūšanā (*LR Augstākā tiesa, 2005.*).

Tiesu praksē ir norādīts, ka tiesas aktīvo iesaistīšanos pierādījumu iegūšanā nosaka tas, kādi ir konkrētās lietas apstākļi un kāda ir lietas dalībnieku iespēja noskaidrot apstākļus, iegūt par tiem pierādījumus. Tas nozīmē – ja lietas dalībnieki vislabāk zina konkrētos apstākļus un viņiem ir pieejami pierādījumi, dalībniekiem pašiem tie ir jāiesniedz. Tas ir lietas dalībnieku pienākums (*Latvijas Republikas Augstākā tiesa, 2005.*).

Secinājumi un priekšlikumi

Objektīvās izmeklēšanas principa būtība un izpratne ir pozitīvizēta gan Administratīvā procesa likuma 107.panta ceturtajā daļā, gan likuma „Par tiesu varu” 25.¹ pantā (*Administratīvā procesa likums, 2001.; Par tiesu varu, 1992.*).

Objektīvās izmeklēšanas principa pamata ir ideja, ka viss tiesas process tiek realizēts tādā veidā, lai panāktu lietas patieso apstākļu noskaidrošanu un rezultatīvi arī nonāktu pie taisnīgas lietas izspriešanas.

Tā kā administratīvā procesa uzdevums ir aizsargāt privāto tiesību subjektus no publisko tiesību subjektu izdarītiem viņu tiesību un interešu aizskārumiem, objektīvās izmeklēšanas princips paaugstina privātpersonas iespējas aizstāvēt savas tiesības.

Lai novērstu privāto tiesību subjekta un publisko tiesību subjekta faktisko nevienlīdzību, tiesai jāieņem aktīva loma, lai nonāktu pie taisnīga rezultāta un nepadarot to atkarīgu tikai no procesa dalībniekiem.

Tiesas aktīva līdzdalība lietas izskatīšanas ietvaros ietver sevī gan norādījumu došanu lietas dalībniekiem, gan pašas tiesas aktīvi veiktas procesuālas darbības pierādījumu iegūšanas kontekstā.

Tas, ka administratīvajā procesā pastāv objektīvās izmeklēšanas princips, nenozīmē, ka pieteicējs var vērsties tiesā, tikai norādot uz vispārēju uzskatu par prettiesiskuma esību. Pieteicējam pieteikumā jānorāda pieteikuma fakti, kā arī jānorāda uz zināmiem pierādījumiem.

Kaut arī tiesai objektīvās izmeklēšanas principa ietvaros ir piešķirta aktīva loma, tas tomēr nenozīmē, ka no pieteicēja nekas nav atkarīgs un pieteicējs var ieņemt vērotāja pozīciju. Pieteicējam aktīvi jāsadarbojas ar tiesu savu iespēju robežās.

Pierādīšanas pienākuma neviennozīmīga izpratne administratīvajā procesā ir praktiska problēma tiesu praksē, jo dažkārt pieteicējs vaino tiesu, ka tiesa pārkāpa objektīvās izmeklēšanas principu, nenoskaidrojot būtiskāko.

Objektīvās izmeklēšanas principa īstenošanas un pierādīšanas pienākumu raksturo Administratīvā procesa likuma 150.panta trešā un ceturtnā daļa, kur ir noteikts, ka pieteicējam atbilstoši savām spējām jāpiedalās pierādījumu savākšanā un tikai tad, ja administratīvā procesa dalībnieku iesniegtie pierādījumi nav pietiekami, tiesa savāc tos pēc savas iniciatīvas.

Objektīvās izmeklēšanas princips nav absolūts. Šī principa robežas nosaka procesa dalībnieku līdzdarbības pienākumu.

Administratīvajā procesā tiesas aktivitāti ierobežo ne tikai pieteicēja līdzdarbības pienākums, bet arī pieteikuma pamats. Tiesa nedrīkst kļūt par procesa dalībnieku, kurš būtu ieinteresēts lietas iznākumā, tādēļ arī tiesai nav jāiestājas kāda dalībnieka vietā un jāmeklē pierādījumi katram procesa dalībnieka argumentam.

Sacīkstes princips tiek piemērots administratīvajā procesā, ar to izņēmumu, ka tiesai ir piešķirta aktīva loma patieso faktu noskaidrošanā. Tādēļ administratīvajā procesā var saskatīt objektīvās izmeklēšanas principa mijiedarbību ar sacīkstes principu.

Jo vairāk konkrētajā procesā pastāv objektīvās izmeklēšanas principa ierobežojumi, jo vairāk izpaužas sacīkstes principa elementi.

Izmantotā literatūra un avoti

1. *Administratīvā procesa likums* (2001. 25. okt.). Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, 14.11.2001., Nr. 164 (2551)

2. *Latvijas Republikas Satversme* (1922. 15. febr.). Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, 01.07.1993., Nr. 43
3. Ministru kabinets (2002. 9.okt.). *Likumprojekta „Grozījumi likuma „Par tiesu varu”” anotācija*. http://www.saeima.lv/bi8/lasa?dd=LP0144_0, 30.04.2018.
4. *Par tiesu varu* (1992. 15. dec.). Latvijas Republikas likums. Ziņotājs, 14.01.1993., Nr.1/2
5. Bārdiņš, G. (2008). Pierādījumi. J. Briedes zin. red. *Administratīvais process tiesā*. Rīga: Latvijas Vēstnesis., 302.-324.lpp.
6. Bērtaitis, S. (2015. 16.jūn.). Tiesas kontrole administratīvajā procesā: aktuālās problēmas. *Jurista vārds*, Nr.24 (876)
7. Briede, J., Danovskis, E., Kovaļevska, A. (2016). *Administratīvās tiesības. Mācību grāmata*. Rīga: Tiesu nama aģentūra, 354 lpp.
8. Briedis, E. (2004. 26. okt.). Par darbīgu likumu. *Jurista Vārds*, Nr. 41 (346)
9. Craig, P.P. (1993). Procedures and administrative decisionmaking: A common Law Perspective. *European Review of Public Law*, vol. 5, pp.55-68
10. Fellmex, A.X., Horwita, M. (2009). *Guide to Latin in International Law*. Oxford: Oxford University Press. 328 p.
11. Günther, C. (2018). *Administrative Justice in Europe. Report for Germany*. Retrieved 02.05.2018 from http://www.aca-europe.eu/en/eurtour/i/countries/germany/germany_en.pdf
12. Larenz, K., Canaris, C.W. (1995). *Methodenlehre der Rechtswissenschaft*. Dritte, neu bearbeitete Auflage. Berlin, Heidelberg, New York: Springer. 99 s.
13. Līcis, A. (2003.). *Prasības tiesvedībā un pierādījumi*. Rīga: Tiesu nama aģentūra, 127 lpp.
14. LR Augstākā tiesa (2005). *Objektīvās izmeklēšanas princips - interpretācija un piemērošana*. www.at.gov.lv/files/uploads/.../Tiesu.../1-Obj_izm_princips_visparinajums-2005.doc, sk. 02.05.2018.
15. Markovs, M. (2006., 7.janv.). Objektīvās izmeklēšanas princips. *Jurista vārds*, Nr.3 (406)
16. Mita, D., Ruska, I. (2018. 24.apr.). Vai administratīvā tiesa darbojas atbilstoši tās izveides mērķim. *Jurista vārds*, Nr.17/18 (1023/1024)
17. Personu apvienība SIA „SAFEGE Baltija” un Sabiedriskās politikas centrs „PROVIDUS” (2013. 10.maijs). *Administratīvā procesa likuma ieviešanas ietekmes izvērtējums un efektīvēšanas priekšlikumu izstrāde – gala ziņojums*. http://providus.lv/article_files/2781/original/2zinojums_apl_11junijs.pdf?1420559377, sk. 02.05.2018.
18. Rezevska, D. (2015). *Vispārējo tiesību principu nozīme un piemērošana*. Rīga: Daigas Rezevska izdevums. 176 lpp.
19. Tiesībsarga birojs (2016., 23.febr.). Vai valstij jāizstāvas pašai pret sevi. *Jurista Vārds*, Nr.8 (911)
20. Vaivods, K. (2008). Objektīvās izmeklēšanas princips. J. Briedes zin. red. *Administratīvais process tiesā*. Rīga: Latvijas Vēstnesis. 776 lpp.
21. *Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 21.oktobra spriedums* lietā Nr.A42605108. <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/lv/nolemumi>, sk. 07.05.2018.
22. *Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 3.maija spriedums* lietā Nr.A420403314. <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/lv/nolemumi>, sk. 02.05.2018.
23. *Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 8.jūnija spriedums* lietā Nr.A420292114. <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/lv/nolemumi>, sk. 01.05.2018.
24. *Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 21.decembra lēmums* lietā Nr.A42606407, SKA-760/2007. at.gov.lv/downloadlawfile/4917, sk. 02.05.2018.
25. *Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2012.gada 22.jūnija spriedums* lietā Nr.A42304206, SKA-156/2012. <https://www.tiesas.lv/nolemumi/pdf/121960.pdf>, sk. 01.05.2018.
26. *Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2011.gada 29.aprīļa spriedums* lietā Nr.A42519806, SKA-188/2011, <https://www.tiesas.lv/nolemumi/pdf/22788.pdf>, sk. 01.05.2018.
27. *Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2012.gada 9.novembra spriedums* lietā Nr.A42643408, SKA-443/2012. at.gov.lv/downloadlawfile/4542, sk. 02.05.2018.
28. *Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2016.gada 25.oktobra spriedums* lietā Nr.A420341114, SKA-1168/2016. <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/lv/nolemumi>, sk. 06.05.2018.
29. *LR Satversmes tiesas 2010.gada 11.jūnija lēmums Par tiesvedības izbeigšanu* lietā Nr.2010-11-01. <https://likumi.lv/doc.php?id=211871>, sk. 02.05.2018.

Summary

Since the task of the administrative procedure is to protect private-law subjects from infringements of their rights and interests done by public-law subjects, the principle of objective investigation increases the ability of an individual to defend his rights. In order to prevent actual

inequalities between private-law subject and public-law subject, the court must take an active part in order to achieve a fair result without making it dependent on the parties of the proceeding.

Although the court has an active role in the objective investigation principle, it does not mean that nothing depends on the applicant and that the applicant can take an observer's position. The applicant has to cooperate actively with the court within his limits.

In order to gain a fair solution of a case, the court gives recommendations and guidelines to the participants of the proceeding and the duty of the participants is to comply with them.

The fact that there is an objective investigation in the administrative procedure does not mean that the applicant can go to court only by referring to a general view of the existence of unlawfulness. The applicant must describe some facts and certain evidence known to him in his application. The court is obliged to give directions to the applicant in formulating the application from the beginning of proceeding in order to avoid a situation when the applicant cannot, for formal reasons, achieve his true goal, because the court must comply with the limits of the applicant's claim.

The ambiguous understanding of the liability of proof in the administrative proceeding is a practical problem in court practice, because in some cases the applicant blames the court that the court has violated the principle of objective investigation without the establishment of the essential.

The third and fourth parts of Article 150 of the Administrative Procedure Law establish the implementation and demonstration of the principle of objective investigation, which stipulates that the applicant, in accordance with his or her ability to participate in the collection of evidence. Only if the evidence submitted by the participants of the administrative process are insufficient, the court collects them on his own initiative.

It is the duty of the court to clarify all the relevant factual and legal circumstances. If the court fails to comply with this obligation, it can be regarded as violating the principle of objective investigation.

The court must indicate in its verdict why it has favored one evidence in comparison with other evidence and has acknowledged one fact as being proven, but not the other. The sufficiency of evidence is determined not only by the number of evidence, content, or other features, but by conviction of the court and convincing evidence.

Elements of the competition in the administrative process are evident in the sense that the role of the applicant is not passive. The applicant must actively participate in the provision of evidence.